

Dobro došli u kanton valais

Praktični vodič namenjen
novopristiglim licima

Služba za stanovništvo i migracije
Kantonalni ured za integraciju
Kanton Valais

CANTON DU VALAIS
KANTON WALLIS

Département de la sécurité, des institutions et du sport
Service de la population et des migrations
Departement für Sicherheit, Institutionen und Sport
Dienststelle für Bevölkerung und Migration

Dobro došli kod nas, dobro došli kod vas !

Iako Valais raspolaže prekrasnim pejzažima koji se mogu naći i na najlepšim razglednicama Švajcarske, pa čak i više od toga, lepota našeg kantona se ne zaustavlja na tome. Zaista, ljudsko bogatstvo njegovih sugrađana/sugrađanki je veliko koliko i njegovi najveći planinski vrhovi. Zadovoljstvo je živeti u Valais-u !

Valais je, svojim umećem, uspeo da očuva uravnoteženost između modernog i tipičnog. Dakle, s jedne strane, naš kanton je svoju svetski poznatu industriju, trgovinu i turizam upotpunio putem drugih razvojnih sektora aktivnosti kao što su istraživanje ili otvaranje takozvanih start up kompanija. Ali je takođe negovao vrednosti bliske svom podneblju kao što je održavanje tradicije borbe rasnih krava ili isticanje značaja vinograda.

Valais je prihvatna zemlja ali od onih koji tu nađu utočište očekuje odgovarajuću prilagođenost svojim pravilima, omogućujući im istovremeno negovanje sopstvenih tradicija. Kulturna mešovitost predstavlja šansu za kanton koji teži ka prosperitetu. Iz tih razloga jako je bitno da između sugrađana i sugrađanki kantona Valais-a prevladava duh uzajamnog poštovanja. Švajcarska je pravna država a naš kanton je prepoznatljiv po negovanju dobrih međuljudskih odnosa.

Angažujte se u lokalnom životu, volite Valais i on će vam dobrim uzvratiti ! Da biste to ostvarili, na internet stranicama koje slede ili posredstvom službenika opštinske i kantonalne administracije, možete naći sve neophodne informacije kako bi vaša integracija bila uspešna.

Dobro došli u kanton Valais.

Frédéric Favre

Državni savetnik

Šef odseka za bezbednost, institucije i sport

Dragi novodoseljenici,

Vaš prijem u kantonu Valais je događaj koji želimo da ostvarimo pružajući vam, na najbolji mogući način, informacije o uslugama i programima namenjenim za olakšanje, odnosno pospešivanje vaše integracije. Na početku 2021. godine, kanton Valais je brojao 349.311 stanovnika od kojih je 23% njih bilo strane nacionalnosti. U kantonu se govore dva službena jezika, francuski u Romand-skom Valais-u (Valais Romand), nemački u Gornjem Valais-u (Haut-Valais).

Cilj švajcarske integracione politike jeste jačanje socijalne kohezije u duhu poštovanja i tolerancije kao i stvaranje jednakih mogućnosti omogućujući strankinjama i strancima da saučestvuju u društvenom i kulturnom životu. Ova publikacija dobrodošlice pruža informacije o ključnim integracionim merama i ukazuje na strukture kojima se možete obratiti kao i na organizacije odgovorne za integracione projekte. Informacije o integracionim ponudama koje su realizovane od strane kantona Valais obezbeđuju prvenstveno delegatkinje i delegati za integraciju vaše opštine ili regiona. One/oni su vaši partneri koji će vam davati neophodne savete i podržavati vas u vašem novom okruženju. Ne ustručavajte se da ih kontaktirate!

Radi olakšanja organizacije integracionog programa, izvršena je podela kantona Valais na četiri regiona:

Informacije i kontakti

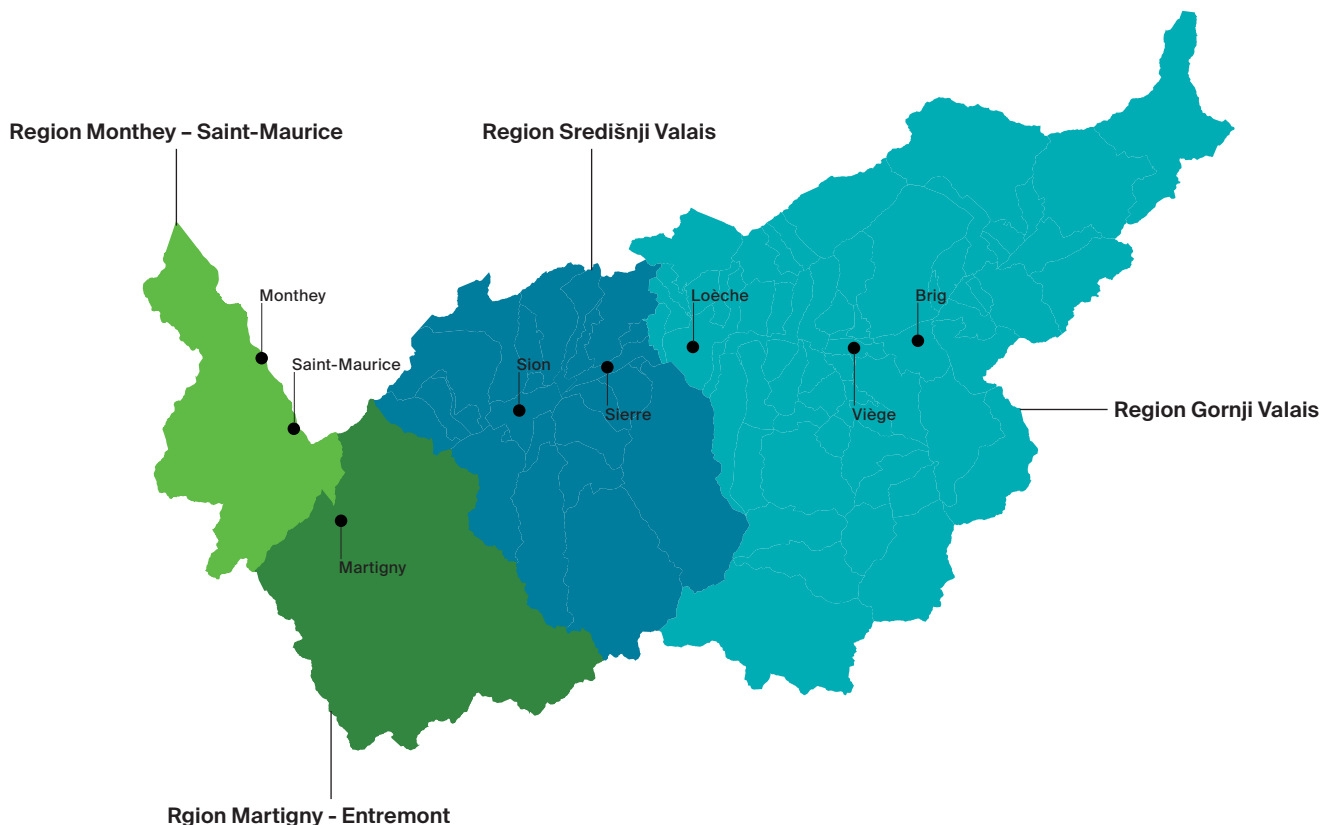
Za informacije o ponudama socijalne integracije i svakodnevnom životu, opštinski delegati i delegatkinje za integraciju stoje na raspolaganju :

→ vs.ch/de/web/spm/delegue-a-l-integration

Za informacije o integracionim projektima, Kantonalni ured za integraciju (Bureau cantonal d'intégration BCI) pruža pomoć i savete :

→ vs.ch/de/web/spm/integration

Za specifične informacije, stranice koje slede ukazuju na postupke koje treba preduzeti, dostupne ponude, kao i na strukture i organizacije koje su u mogućnosti da vam daju odgovore.

Sadržaj

Prvi koraci	4
Kursevi jezika, prevodilačke usluge	5
Rad, priznavanje diploma	6
Predškolsko obrazovanje, školovanje, obrazovanje	7
Zdravstvo, zdravstveno osiguranje	8
Socijalna osiguranja	9
Kulturni, socijalni i sportski život	11
Prevenција, saveti i podrška	12
Ostale informacije	13

Prvi koraci

Prijaviti se pri Službi za kontrolu stanovništva

Po dolasku u kanton Valais, dužni ste da se u roku od 14 dana prijavite Službi za kontrolu stanovništva u opštini stanovanja i podnesete zahtev za boravišnu dozvolu.

Osobe koje potiču iz EU/ EFTA zemalja i koje u Švajcarsku dolaze u svrhu traženja posla mogu bez odobrenja boraviti na teritoriji države tokom prva tri meseca (turistički boravak).

Vrste boravišnih dozvola

Stečene boravišne dozvole omogućuju pravo na legalan život u Švajcarskoj. Postoji nekoliko vrsta dozvola koje se odobravaju uzimajući u obzir razlog dolaska, a prava i obaveze koji iz toga proističu su različitog karaktera :

Vrste boravišnih dozvola:

- L kratkoročna boravišna dozvola (manje od godinu dana, obnavlja se)
- B dozvola boravka (1 godina ili 5 godina, obnavlja se)
- C dozvola za nastanjenje (5 godina, obnavlja se)
- G radna dozvola za pogranične radnike.

Posebne dozvole iz oblasti azila:

- F dozvola za privremeni boravak stranih državljana (1 godina, obnavlja se)
- N dozvola za boravak tokom postupka traženja azila (3 do 6 meseci, obnavlja se)

Ugovoriti osiguranje od građanske odgovornosti i domaćinstva

Ugovoriti osiguranje od građanske odgovornosti i domaćinstva (obično se zahteva od strane stanodavaca).

Zaključiti zdravstveno osiguranje

Zaključiti obavezno zdravstveno osiguranje što je pre moguće, najkasnije 3 meseca nakon vašeg dolaska. Zdravstveno osiguranje započinje retroaktivno od dana dolaska u Švajcarsku.

Upis deteta u školu

Upisati u školu dete staro 4 godine ili više (rođeno pre 01.08) pri upravi školskih centara vaše opštine.

Liste des communes du canton du Valais
(Lista opština kantona Valais)

→ vs.ch/fr/web/communes/commune

Service cantonal de la population et des migrations (Kantonalna služba za stanovništvo i migraciju)

- Tel. 027 606 55 52
 - Avenue de la Gare 39, 1950 Sion
- vs.ch/web/spm/entree-et-sejour

Comparatif assurance ménage et responsabilité civile privée (Poređenje osiguranja od građanske odgovornosti i domaćinstva)

→ comparis.ch/hausrat-versicherung/default

Service cantonal de la santé publique
(Kantonalna služba za javno zdravstvo)

- Tel. 027 606 49 00
 - Av. de la Gare 23, 1950 Sion
- vs.ch/sante

Comparatif d'assurance maladie (Poređenje zdravstvenog osiguranja)

→ priminfo.admin.ch/fr/praemien

Za više informacija

→ [Videti stranicu 8](#)

Service cantonal de l'enseignement
(Kantonalna obrazovna služba)

- Tel. 027 606 42 00
 - Place de la Planta 1, 1950 Sion
- vs.ch/web/se

Za više informacija

→ [Videti stranicu 7](#)

Kursevi jezika, prevodi- lačke usluge

Učenje lokalnog jezika

Učenje lokalnog jezika je od ključne važnosti za sposobnost komunikacije u svim situacijama svakodnevnog života. Ono takođe predstavlja važan uslov za pronalaženje posla. U kantonu Valais, u zavisnosti od regiona u kom živite, predaje se francuski ili nemački jezik. Standardni nemački jezik (Hochdeutsch) se izučava tokom nastave a dijalekt se koristi u svakodnevnom životu.

Brojni kursevi francuskog i nemačkog jezika nude se novodoseljenicima širom kantona.

Tableau des cours d'allemand et de français
(Tabela časova nemačkog i francuskog jezika)

→ vs.ch/web/spm/integration

Stručni prevodioci

U okviru lekarskog pregleda, razgovora u školi, socijalnoj službi ili nekim drugim strukturama, možete zatražiti usluge stručnih prevodilaca, angažovanih od strane priznatih organa. Svako govorno područje ima svoju službu prevodilačkih usluga.

AVIC, Français / Langues étrangères (AVIC,
Francuski / Strani jezici)

- Tel. 027 322 19 30
 - Avenue de la Gare 5, 1950 Sion
- www.interpretavic.ch

FMO, Allemand / Langues étrangères (FMO,
Nemački / Strani jezici)

- Tel. 027 946 82 85
 - Terbinerstrasse 3, 3930 Visp
- www.forum-migration.ch

Rad, priznavanje diploma

Dozvole za rad

Služba za stanovništvo i migracije (Service de la population et des migrations SPM) i Služba za industriju, trgovinu i rad (Service de l'industrie, du commerce et du travail SICT) preispituju i odlučuju o odobrenju ili neodobrenju radnih dozvola, nezavisno od njihovog roka trajanja.

U zavisnosti od državljanstva podnosioca zahteva, postupci sticanja dozvole se razlikuju. Procedure i obrasci mogu se naći na internet portalu SICT (Služba za industriju, trgovinu i rad). Državljeni EU/EFTA zemalja u principu mogu početi s radom nakon što dosije prime opštinske vlasti mesta stanovanja. Za državljanje trećih zemalja uslovi za dobijanje dozvole se nalaze na internet portalu SICT (Služba za industriju, trgovinu i rad).

Service de l'industrie, du commerce et du travail (Služba za industriju, trgovinu i rad)

- Tel. 027 606 73 10
 - Avenue du Midi 7, 1950 Sion
- vs.ch/permisdetravail

Priznavanje diploma

Lica koja žele da im se diploma prizna trebaju se obratiti organu za priznavanje zanimanja i stranih diploma. Priznavanje diploma spada u nadležnost države. Sve neophodne informacije pruža Državni Sekretariat za obrazovanje, istraživanje i inovacije (Secrétariat d'Etat à la formation, à la recherche et à l'innovation SEFRI). Na stranici SEFRI aktivan je mrežni portal za preduzimanje postupaka priznavanja.

Secrétariat d'Etat à la formation, à la recherche et à l'innovation (Državni Sekretariat za obrazovanje, istraživanje i inovacije)

- sbfi.admin.ch/sbfi/fr/home/formation/reconnaissance-de-diplomes-etrangers.html

Validacija stečenog znanja ili radnog iskustva

Ukoliko težite ka validaciji stečenog znanja ili radnog iskustva, morate kontaktirati Kantonalnu službu za stručno obrazovanje (Service de la formation professionnelle SFOP).

Ova služba je takođe kompetentna da odgovara na pitanja koja se odnose na mogućnosti obrazovanja odraslih i mladih ljudi izvan obaveznog obrazovanja.

Service cantonal de la formation professionnelle (Kantonalna služba za stručno obrazovanje)

- Tel. 027 606 42 50
 - Place de la Planta 3, 1950 Sion
- vs.ch/web/ext-cant-adm-sfop-valform/validation-des-acquis-de-l-experience-vae

Zaštita zaposlenih

U slučaju sporova iz radnih odnosa, nepoštovanja uslova rada i zarade, možete se obratiti Službi za zaštitu radnika i radnih odnosa (Service de protection des travailleurs et des relations du travail SPT). Ova ustanova brine o poštovanju zakonskih propisa po pitanju radnih odnosa i unapređenju zdravlja i bezbednosti na poslu.

Service de protection des travailleurs et des relations du travail (Služba za zaštitu radnika i radnih odnosa)

- Tel. 027 606 74 00
 - Rue des Cèdres 5, 1950 Sion
- vs.ch/web/spt

Predškolsko obrazovanje, školovanje, obrazovanje

Ponude prihvatilišta od strane kantona

Prilikom dolaska u kanton nekoliko postupaka vezanih za decu se moraju sprovesti : sticanje boravišne dozvole u slučaju porodičnog spajanja, upis u obaveznu školu, pronalaženje prihvatne jedinice, podnošenje zahteva za porodične dodatke kod poslodavca.

Pre perioda obaveznog obrazovanja, dete mlađe od 4 godine možete upisati u opštinsku ustanovu za prihvatanje dece ili se opredeliti za dnevni porodični prihvatanje dece. Posebna pažnja je posvećena integraciji dece uzrasta od 0 do 4 godine, favorizuje se učenje jezika kako bi se olakšao polazak u školu.

Kantonalna služba za omladinu (Service cantonal de la jeunesse) vrši nadzor nad svim prihvatnim ustanovama u kantonu.

Priznavanje diploma

U Švajcarskoj je škola obavezna za decu uzrasta od 4 do 15 godina. Sva deca bez izuzetka pohađaju javne, tj. državne škole u kantonu Valais. Usled polaska u školu, učenici koji dolaze iz inostranstva stiču pravo, u okviru škole, na pohađanje intenzivnih časova francuskog ili nemačkog jezika, zavisno od regiona. Učenje lokalnog jezika u sklopu obavezne škole je besplatno.

Pri samom pristupu obrazovanju, brigu nad učenicima pre ili posle nastave, mogu preuzeti odgovarajuće opštinske prihvatne jedinice za školarce (Unités d'accueil pour les écoliers UAPE).

Obrazovanje nakon obaveznog školovanja

Za mlade koji su završili obavezno obrazovanje, Kantonalni ured za obrazovno i profesionalno usmeravanje (l'Office cantonal d'orientation scolaire et professionnelle OSP) pruža informacije o različitim mogućnostima obrazovanja. Predloženo usmerenje ima za cilj da omogući mladima konkretizaciju profesionalnog projekta putem savetodavnih razgovora i informativnih usluga. Postoje dve obrazovne opcije: opredeljenje za srednjoškolske studije i opredeljenje za stručno obrazovanje koje naizmenično podrazumeva teorijsku nastavu u školi i praksu u preduzeću.

Razredi za prijem i integraciju (classes d'accueil et d'intégration SCAI) nude tranziciono obrazovanje mladim licima stranog jezičkog porekla, izvan obaveznog obrazovanja, koja žele da se angažuju u proces obrazovanja.

Service cantonal de la jeunesse (Kantonalna služba za omladinu)

- Tel. 027 606 48 20
 - Avenue Ritz 29, 1950 Sion
- vs.ch/web/scj/secteur-d-accueil-a-la-jeunesse

Fédération valaisanne de l'accueil familial de jour (Valezansko udruženje za dnevni prihvatanje)

- fvafj-vs.ch/federation/

Service cantonal de l'enseignement (Kantonalna obrazovna služba)

- Tel. 027 606 42 00
 - Place de la Planta 1, 1950 Sion
- vs.ch/web/se

Liste des structures d'accueil (Lista prihvatnih ustanova)

- vs.ch/web/scj/structures-d-accueil

Office d'orientation scolaire et professionnelle (Ured za obrazovno i profesionalno usmeravanje)

- Tel. 027 606 45 00
 - Avenue de France 23, 1950 Sion
- vs.ch/fr/web/osp

Classes d'accueil et d'intégration (Razredi za prijem i integraciju)

- epasc.ch/fr/section-scai-81.html

Vue d'ensemble des voies de formation (Pregled mogućnosti obrazovanja)

- orientation.ch/dyn/show/2800

Zdravstvo, zdravstveno osiguranje

Osnovno zdravstveno osiguranje

Svako lice sa prebivalištem u Švajcarskoj ima pravo na zdravstvenu zaštitu. Shodno tome, potrebno je zaključiti osnovno zdravstveno osiguranje kao što je navedeno u rubrici prvi koraci. Osnovno zdravstveno osiguranje obuhvata kompletan niz usluga. Za dodatne usluge moguće je sklopiti dobrovoljno zdravstveno osiguranje. Preporučljivo je, da se što je pre moguće, nađe kućni lekar i pedijatar za decu.

Kantonalna služba za javno zdravstvo (Service cantonal de la santé publique) nudi sve informacije vezane za zdravstvo. Na nacionalnom nivou, portal za jednakost mogućnosti u oblasti zdravstva pruža korisne informacije na 56 jezika.

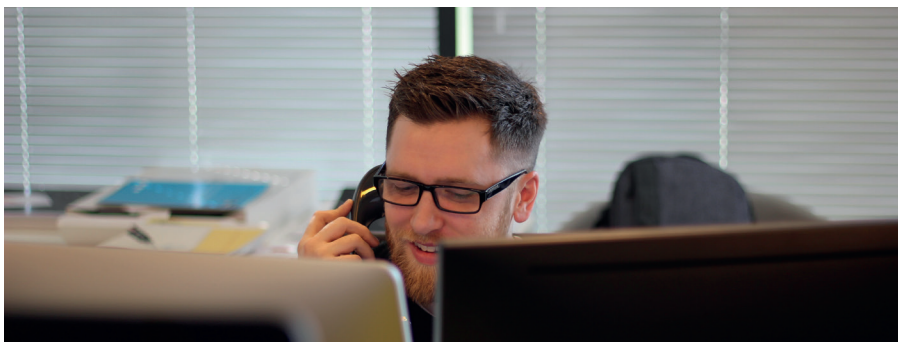
U kantonu Valais, udruženje Promocija Zdravlje Valais (l'association Promotion santé Valais PSV) ima za svrhu dugoročno unapređenje zdravlja celokupne valezanske populacije sa perspektivom jednakih mogućnosti u svim životnim dobima.

Subvencije za zdravstveno osiguranje

Kako bi se celokupnom stanovništvu obezbedila mogućnost plaćanja premija zdravstvenog osiguranja, Konfederacija i kantoni odobravaju, pod određenim uslovima, subvencije koje doprinose smanjenju iznosa premije koju plaćaju osobe sa manjim prihodima. U kantonu Valais potrebno je kontaktirati Kompenzacionu kasu (Caisse de compensation).

Dežurna telefonska linija

Ukoliko Vaš kućni lekar nije dostupan a radi se o hitnom slučaju, sistem dežurne telefonske linije omogućava mobilizaciju pomoćnih sredstava u slučaju vitalne ugroženosti ili dobijanje odgovora na pitanja u vezi sa hitnim slučajem bez vitalne ugroženosti. Ovi brojevi su dostupni 7 dana u nedelji, 24 sata dnevno.

Service de la santé publique (Služba za javno zdravstvo)

- Tel. 027 606 49 00
 - Avenue de la Gare 23, 1950 Sion
- vs.ch/web/ssp

Migesplus, portail pour l'égalité des chances en matière de santé (Migesplus, portal za jednakost mogućnosti u oblasti zdravstva)

→ migesplus.ch

Promotion santé Valais (Promocija zdravlje Valais)

→ promotionsantevalais.ch/

Caisse de compensation du canton du Valais (Kompenzaciona kasa kantona Valais)

- Tel. 027 324 91 11
 - Avenue Pratifiori 22, 1950 Sion
- vs.ch/web/avs/reduction-de-prime-cm

Vitalna hitnost (deca i odrasli)

- Alarmna centrala **144**

Hitni slučajevi bez vitalne ugroženosti

- Pedijatrijski hitni slučajevi **0900 144 027**
- Hitni psihijatrijski slučajevi, Romandski Valis **0800 012 210**
- Hitni slučajevi za odrasle, dežurni lekari **0900 144 033**
- Dežurne apoteke **0900 558 143**
- Dežurni zubari **0900 558 143**

Trovanje

- **145**

Ostali brojevi za hitne slučajeve

→ [Videti stranicu 14](#)

Socijalna osiguranja

Obavezna socijalna osiguranja

Švajcarski sistem socijalne zaštite obuhvata više obaveznih socijalnih osiguranja od kojih su glavna navedena u nastavku teksta. Naknade po osnovu socijalne pomoći se mogu dodeljivati pod određenim uslovima.

Starosno osiguranje i nadživeli članovi porodice, prvi stub

Osiguranja prvog stuba su obavezna za sva lica koja žive ili obavljaju lukrativnu aktivnost u Švajcarskoj. Starosno osiguranje omogućava svim licima sa prebivalištem u Švajcarskoj (ili inostranstvu, zavisno od slučaja) da primaju osnovni dohodak prilikom odlaska u penziju, trenutno sa 64 godine za žene i 65 godina za muškarce. Sva lica koja obavljaju poslovnu delatnost moraju se uveriti da su, od strane poslodavca, prijavljena kod Kompenzacione kase.

Invalidsko osiguranje, prvi stub

Invalidskim osiguranjem obezbeđuju se prava za slučaj nemogućnosti zarade usled nesposobnosti za rad koja nastaje kao posledica nesrećnog slučaja ili bolesti tokom radnog staža. Stranci stiču pravo na primanja iz invalidskog osiguranja ukoliko su, u vreme nastanka invaliditeta, redovno nastanjeni na teritoriji Švajcarske i ukoliko imaju najmanje godinu dana staža osiguranja ili 10 godina neprekidnog boravka u Švajcarskoj.

Caisse de compensation du Canton du Valais
(Kompenzaciona kasa Kantona Valais)

- Tel. 027 324 91 11
 - Avenue Pratifori 22, 1950 Sion
- vs.ch/web/avs

Office cantonal de l'assurance invalidité
(Kantonalni ured za invalidsko osiguranje)

- Tel. 027 324 96 11
 - Avenue de la Gare 15, 1950 Sion
- aivs.ch/

Osiguranje od posledica nesrećnog slučaja

Prema Zakonu o obaveznom osiguranju od posledica nesrećnog slučaja (LAA), svako lice koje na teritoriji Švajcarske obavlja poslovnu delatnost obavezno je osigurano od povreda na radu i profesionalnih oboljenja. Ako njegovo radno vreme kod istog polodavca iznosi najmanje 8 sati sedmično, takođe je osigurano od povreda van rada.

Caisse de compensation du Canton du Valais
(Kompenzaciona kasa Kantona Valais)

- Tel. 027 324 91 11
 - Avenue Pratifori 22, 1950 Sion
- vs.ch/web/avs

Penziono osiguranje rada, drugi stub

Uplaćivanje doprinosa kod fonda za penziono osiguranje rada služi kao dodatak starosnoj i invalidskoj penziji. Obaveznog je karaktera za lica u radnom odnosu čija primanja prevazilaze minimalnu godišnju zaradu (21.510 švajcarskih franaka u 2021. godini). Svaki poslodavac je dužan da svoje osoblje osigura kod fonda za penziono osiguranje rada kojem pripada.

Osiguranje za slučaj nezaposlenosti

Svako zaposleno lice u Švajcarskoj koje je tokom radnog staža uplaćivalo doprinose osiguranju za slučaj nezaposlenosti u principu ima pravo na naknadu zarade usled gubitka posla. Ova vrsta naknade se isplaćuje pod određenim preciznim uslovima.

Osiguranjem za slučaj nezaposlenosti obezbeđuje se pravo na novčanu naknadu u slučaju gubitka posla i podstiče reintegracija nezaposlenih na tržište rada. Obavezno je za lica u radnom odnosu. Regionalni ured za zapošljavanje (L'Office régional de placement ORP) u vašem regionu davaće vam savete i podršku u postupcima, sa ciljem da vam olakša reintegraciju na tržište rada. Postoje razni regionalni uredi za zapošljavanje u kantonu.

Zdravstveno osiguranje

Videti rubriku Zdravstvo.

Porodiljsko odsustvo

Žene koje su u radnom odnosu, obavljaju samostalnu delatnost ili su na osiguranju za slučaj nezaposlenosti imaju pravo na plaćeno porodiljsko odsustvo u trajanju od 14 nedelja. Od 1.1.2021. godine takođe je na snazi dvonedeljno plaćeno odsustvo po osnovu očinstva.

Porodični dodaci

Ovi dodaci podrazumevaju novčanu podršku za svako dete ili mlado lice nastanjeno u Švajcarskoj čiji su roditelji zaposleni, obavljaju samostalnu delatnost ili su bez lukrativne aktivnosti.

Kompenzaciona kasa (Caisse de compensation) je glavni sagovornik po pitanju uobičajenih socijalnih osiguranja.

Socijalna pomoć

Javna socijalna pomoć ima za cilj da pruži pomoć socijalno i finansijski ugroženim osobama. Služba za socijalni rad (Service de l'action sociale SAS) je zadužena za ovu vrstu usluge. U svakoj opštini ili skupini opština, Socijalno-medicinski centar (Centre médico-social CMS) nudi savete i podršku osobama sa poteškoćama.

Caisse cantonale de chômage (Zavod za nezaposlenost)

- Tel. 027 606 15 00
 - Place du Midi 40, 1950 Sion
- [vs.ch/web/ch](https://www.vs.ch/web/ch)

Office régional de placement (Regionalni ured za zapošljavanje)

- [vs.ch/web/sict/offices-regionaux-de-placement](https://www.vs.ch/web/sict/offices-regionaux-de-placement)

Guide, brochures et informations complémentaires (Vodič, publikacije i dodatne informacije)

- [vs.ch/web/sict/avant-le-chomage](https://www.vs.ch/web/sict/avant-le-chomage)

Zdravstveno osiguranje

- [Videti stranicu 8](#)

Caisse de compensation du canton du Valais (Kompenzaciona kasa Kantona Valais)

- Tel. 027 324 91 11
 - Avenue Pratifori 22, 1950 Sion
- [vs.ch/web/avs](https://www.vs.ch/web/avs)

Service cantonal de l'action sociale (Kantonalna služba za socijalni rad)

- Tel. 027 606 48 00
 - Avenue de la Gare 23, 1950 Sion
- [vs.ch/web/sas](https://www.vs.ch/web/sas)

Accès au CMS de votre commune ou région (Pristup Socijalno-medicinskom centru vaše opštine ili regiona)

- [cms-smz.ch/](https://www.cms-smz.ch/)

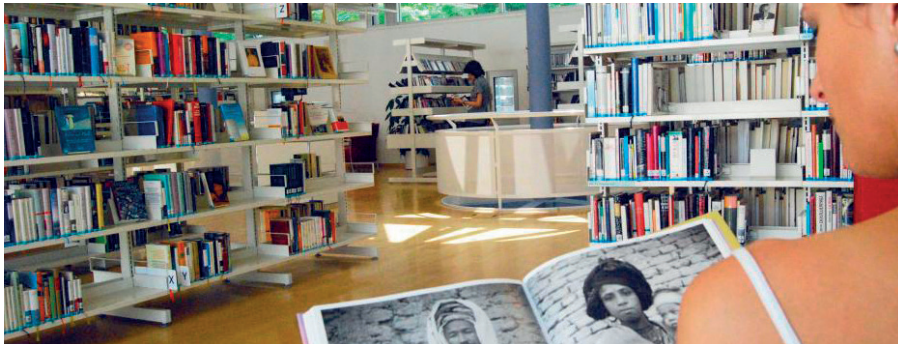
Kulturni, društveni i sportski život

Kulturne aktivnosti

Društveni život u kantonu je bogat i raznolik. O kulturnim ponudama moguće je informisati se na internet sajtu Culture Valais gde su predstavljene kulturne institucije kao i dnevni red svih događaja u Valais-u.

Mnoge opštine nude takozvanu propusnicu za dobrodošlicu « Pass Bienvenue » koja novopristiglim osobama omogućava slobodan pristup kulturnim aktivnostima, tokom ograničenog perioda. Za preciznije informacije obratite se opštini prebivališta.

Kantonalna služba za kulturu (Service cantonal de la culture du canton) podržava kulturne aktivnosti. Unapređuje pristup kulturnim institucijama, medijatekama i muzejima kao i školskim i opštinskim bibliotekama. U većini opština, pristup bibliotekama i medijatekama je besplatan za javnost.

Aktivnosti socijalne integracije

Kanton Valais nudi mnogobrojne ponude u domenu socijalnih i integracionih aktivnosti. Opštinske delegatkinje i delegati za integraciju mogu vas informisati o integracionim projektima kao što su interkulturalne svečanosti, aktivnosti vezane za upoznavanje vašeg novog okruženja, društvene aktivnosti, itd.

Sportske aktivnosti

Mnogobrojne sportske aktivnosti se mogu praktikovati u kantonu.

Značajan broj klubova, grupacija i sportskih udruženja nudi sve korisne informacije na svojim internet portalima.

Za dodatne informacije koje se odnose na sport za decu i mlade, na takozvani program Omladina i Sport, na sportske fondove kao i kontakt informacije kantonalnih sportskih udruženja itd. možete se direktno obratiti Kantonalnom uredu za sport (l'Office cantonal du sport).

Razonoda

Zahvaljujući svom geografskom aspektu, kanton nudi mnoštvo mogućnosti iz oblasti razonode. Opštine pružaju informacije o dostupnim aktivnostima.

Service de la culture (Kantonalna služba za kulturu)

- Tel. 027 606 45 60
 - Rue de Lausanne 45, 1950 Sion
- vs.ch/web/culture

Bibliothèques et médiathèques (Biblioteke i medijateke)

→ bibliovalais.ch

Culture Valais

→ culturevalais.ch/de

Musées cantonaux du Valais (Kantonalni muzeji Valais-a)

→ musees-valais.ch

Déléguées et délégués à l'intégration (Delegatkinje i delegati za integraciju):

→ vs.ch/web/spm/delegue-a-l-integration

Office cantonal du sport (Kantonalni ured za sport)

- Tel. 027 606 52 40
 - Rue des Casernes 42, 1950 Sion
- ojs@admin.vs.ch
- vs.ch/web/ocs/office-du-sport

Valais tourisme (Turizam Valais)

→ valais.ch/en/home

Prevenција, saveti i podrška

Rodna ravnopravnost

Pravo na ravnopravnost između žena i muškaraca je zagarantovano Saveznim ustavom Švajcarske. Zakon osigurava jednakost u pravima i delima, naročito u domenu porodice, obrazovanja i rada. Švajcarski zakon takođe osuđuje nasilje u okviru porodice.

U kantonu Valais, Kantonalni ured za ravnopravnost i porodicu (l'Office cantonal de l'égalité et de la famille), nadležan je za promociju rodne ravnopravnosti, za podršku porodici i borbu protiv porodičnog nasilja.

Office cantonal de l'égalité et de la famille
(Kantonalni ured za ravnopravnost i porodicu)

- Tel. 027 606 21 20
 - Avenue de la Gare 33, 1951 Sion
- egalite-famille.ch

Pomoć žrtvama

Konsultativni centri LAVI (centres de consultation LAVI) namenjeni za pružanje pomoći žrtvama, rasprostranjeni su u raznim gradovima širom kantona i nude pomoć i podršku, posebno u slučaju nasilja. Svako lice koje je pretrpelo direktan napad na svoj fizički, mentalni ili seksualni integritet se može obratiti nekom od konsultativnih centara.

Centre de consultation LAVI (Konsultativni centri)

→ vs.ch/web/sas/lavi-contacts

Seksualno zdravlje

Konsultativni centri SIPE (Centres SIPE) izvršavaju kantonalne mandate u sledećim oblastima : seksualno zdravlje, trudnoća i perinatalna nega, konsultacije za parove i edukacija o seksualnom zdravlju.

Centres SIPE (Konsultativni centri SIPE)

→ sipe-vs.ch

Podrška protiv diskriminacije

Pema Saveznom ustavu niko ne sme biti žrtva diskriminacije po osnovu svog porekla, rase, pola, jezika, verske pripadnosti ili načina života. Jednak tretman i zaštita dostojanstva su zagarantovani svakoj osobi koja živi u Švajcarskoj.

Na nivou kantona, svako ko je žrtva diskriminacije zbog svog porekla ili rase može dobiti stručne savete i podršku od strane Savetodavnog ureda protiv rasizma.

Savetodavni ured protiv rasizma namenjen je svim osobama , Švajcarcima ili migrantima, žrtvama ili svedocima rasne diskriminacije, bilo da je u poslovnom domenu, prilikom traženja smeštaja ili pri administrativnim postupcima na primer.

Bureau d'écoute contre le racisme
(Savetodavni ured protiv rasizma)

- Phone No. 079 640 70 74
 - Rue Chanoine Berchtold 10, 1950 Sion
- croix-rouge-valais.ch/organisation-aide/bureau-ecoute-contre-racisme-227.html

Service de la population et des migrations
(Služba za stanovništvo i migracije)

→ vs.ch/web/spm/protection-contre-les-discriminations

Ostale informacije

Nekoliko formalnosti iz svakodnevnog života, naročito traženje smeštaja, korišćenje prevoza, informacije o finansijama mogu pod pomoći vaše naseljenje.

Smeštaj

Za sticanje stana potrebna su dokumenta poput zvanične potvrde o prebiva lištu, potvrde o nekažnjavanju te zaključeno osiguranje od građanske odgovor nosti i domaćinstva. Sajt Švajcarskog udruženja stanara (Association suisse des locataires ASLOCA) redovno ažurira ove informacije. Zakupodavac može zahtevati garanciju za stanarinu.

Nakon dobijanja smeštaja, ugovor o zakupu stana se potpisuje od strane zaku podavca i zakupca ili pak agencije.

U slučaju problema u odnosu sa zakupodavcem ili agencijom, ovo udruženje takođe pruža pravnu pomoć i savete.

Association suisse des locataires
(Švajcarsko udruženje stanara)

- Tel. 027 322 92 49
 - Rue de l'industrie 10, 1950 Sion
- asloca.ch/valais

Takse za radio-televiziju

U Švajcarskoj se takse za radio i televiziju plaćaju. Kompanija Serafe kod koje trebate biti prijavljeni je nadležna za naplatu ove naknade.

Société Serafe (Kompanija Serafe)

→ serafe.ch/de

Prevoz

Javni prevoz u kantonu Valais čini dosta razvijena mreža železničkih i autobuskih linija. Informacije o raznim pretplatnim kartama, kao i detaljan redosled vožnje širom Švajcarske možete dobiti na šalterima stanica ili na internet sajtu federalnih železnica ili poštanskih autobusa.

CFF (Federalne železnice)

→ sbb.ch

PostAuto

→ postauto.ch

Vozačka dozvola

Lica koja imaju stranu vozačku dozvolu mogu u roku od 12 meseci po dolasku da razmene stranu dozvolu za švajcarsku dozvolu, pri čemu je potrebno obratiti se Kantonalnoj službi za drumski saobraćaj i navigaciju. Sve korisne informacije možete naći na internet stranici ove službe.

Service cantonal de la circulation routière et de la navigation (Kantonalna služba za drumski saobraćaj i navigaciju)

→ vs.ch/web/scn

Životna sredina

Vaša životna sredina predstavlja dragoceno bogatstvo čijem održavanju doprinose svi. Održivi razvoj je u središtu predloga projekata koje opštine predlažu za razvoj, obrazovanje o životnoj sredini i upravljanje otpadom. Informacije o ovoj temi su dostupne u svim opštinama.

U Švajcarskoj, različite vrste otpada pojedinci sakupljaju odvojeno i odlažu u različite kontejnere. Glomazni materijal koji se ne može bacati sa kućnim otpadom se odlaže u reciklažnim centrima.

Site d'information pour le triage
(Informativni sajt o sortiranju otpada)

→ taxe-au-sac-valais.ch

Finansije, porezi

U principu svako punoletno lice može otvoriti bankovni račun u Švajcarskoj uz prikaz jednog zvaničnog ličnog dokumenta. Takođe se može zahtevati boravišna dozvola ili potvrda o prebivalištu.

Svako ko živi ili ima izvor prihoda u kantonu Valais je dužan da plaća poreze srazmerno svojoj zaradi i imovini. Osobe sa C boravišnom dozvolom kao i građani švajcarske, svake godine treba da podnesu poresku prijavu nadležnim vlastima. Osobama sa dozvolom L i B naplata za porez se odbija direktno od plate.

Service cantonal des contributions
(Kantonalna poreska uprava)

- Tel. 027 606 24 50
- Avenue de la Gare 35, 1950 Sion

→ vs.ch/web/scc

Brojevi telefona za hitne slučajeve

- Vatrogasna služba **118**
- Policija **117**
- Telefonska obaveštenja **1811 ili 1818**

Dežurna telefonska linija

→ [Videti stranicu 8](#)

Ovaj priručnik je dostupan na

- albanskom
- arapskom
- engleskom
- francuskom
- italijanskom
- nemačkom
- portugalskom
- španskom
- srpskom

Bureau cantonal de l'intégration

- Avenue de la Gare 39, 1950 Sion
 - Tel. 027 606 55 85
 - Tel. 027 606 55 59
- vs.ch/web/spm/integration

Impressum

Redakcija: État du Valais, 2021
Design: Forme
Fotografije: Valais/Wallis Promotion,
État du Valais, Unsplash,
Interpret